

aquest mot d'un antic *orc, provinent del ll. ORCUS 'déu de la mort' i 'infern'; JCoromines (DECH III, 417b1ss.) d'acord amb M-L. (REW, 6088) hi veu una gran dificultat fonètica, i igual que el REW, 6048 accepta la base *Ogur*, el nom antic dels hongaresos, possible exòtic (més detalls allà). Tracten d'aquest problema Suchier, *Misc. Ascoli* (1901), 65ss.; Settegast, *ZRPb*. xxxix, 704-18; veg. a més S. Huot (*Rom.* xxxvii, 301-5) per a un ex. fr. ant., anterior a 1250, en el Conte de Graal, amb una interpretació.

Oguer, V. egua

OH o O, interjecció, de creació expressiva. □
1.ª doc.: orígens de l'idioma.

Com a exclamació expressant diferents emocions com dolor, sorpresa, admiració, alegria, és freqüent en els textos antics: BMetge, «*Oh*, de quanta calija de tenebres són abrigats els desigs dels hòmens!» (*Somni, NCl.*, 102.8), «*Oh*, quantes infanten abans de llur temps --!» (ib., 114.9); StVicentF: «*O*, beneyt fo lo dia que nasquès --» (*Sermons* I, 103.1); en el text d'aquest sant s'escriu sovint *Oo* evidentment per a expressar la intensitat de l'emoció: «*Oo*, lo fill del rey és vengut!» (ib., 127.21), «*Oo*, bé estave en gran pena!» (ib., 145.31). S'usava a més amb *de* en locucions tipus *ai, de mi!, ai, trista de mi*: en *Tirant trobem «O, trista de mi! dix l'adolorida Comtessa»* (ed. Riquer, cap. 3; un cop més en cap. 230); en el mateix text apareix també en to jocós com en els dos següents passatges on l'Emperador veient algunes entremaliadures de Plaerdemavida diu d'aquesta: «—*Oh*, d'esta folla!» (ib., cap. 230) i «—*Oh*, d'aquesta massa sentida (= d'aquesta que es fa sentir massa, aviciada)» (ib., cap. 220). Altres exs. d'aquesta construcció en Eiximenis: «*O*, del piadors (= piadós) e del benuyrat Senyor! e quantes e quantes vegades li esdevench a Ell açò» (*Dones*, cap. 216, A Ms./153ra), i també en un escrit mall, del començ del S. xv: «*O*, de la mesquina dolorosa! i qui la porà aconsolar?» (*BABL* VI, 150). En aquest altre passatge de StVicentF *oh* usat davant substantiu té el valor de 'oh quin': «*Moltes dones folles, per haver fills, van a conjurados e moros. O gran follia!*» (*Quar.*, 87.79); de fet aquest ús es dona avui a Mall. i Men. Segons ens informa una nota en *BDLC* XI, 1920, 44, a Alcúdia la gent diu, «*Oh* gentada que hi ha!», «*Oh* font grossa!», «*Oh* riaves que hem fetes!», en lloc de «*Oh*, quina gentada que hi ha!», «*Oh*, quina font grossa!», «*Oh*, que hi hem fetes de rialles!», i *AlcM* dona de Men.: «*Oh* gent!» amb el sentit de «*Quanta gent!*», «*Quina gentada!*»; i parlant de l'ús de *oh* a Mall. com no recordar les excelses línies de *Cala Gentil* de Costa Llobera: «*Oh* dolç estatge de bellesa i pau!», «*Oh* de mos càntics inefable niu!», «*Oh* Paradís qu'apar al món extern!», «*Oh* dolç moment, *oh* glop d'eternitat!». En StVicentF trobem a més la construcció *oh si* seguit de verb per expressar desig fort equivalent al llatí *si o utinam*:¹ «*Haver riqueses prou --- e nunqua's farten: —Oo, si era jutge!, e quan és jutge: —Oo, si era governador!*» (*Sermons* 60

II, 107.27-28), i de Muntaner notem la frase *Oh! plagués a Déu que* (*Cròn.*, cap. 47, Col. Pop. Barc. I, 101.24).²

En els textos antics és també abundant com a partícula de vocatiu davant el nom d'una persona o cosa personificada: «*Oh* Déus meravellós --- abundós en tots béns!» (Llull, *Contempl.*, 196, 1); «*Oh* vós, Senyer, qui sots purificat ---!» (ib., 198, 7); «*O* mestre! E dau-me la vostra mà sancta ---» (StVicentF, *Sermons* I, 102.31); «*E* Jesuchrist --- cridà a --- Pere: *O* bon hom! fes ançà la nau» (ib. II, 160.22), «*havia* hun esclau que *havia* nom Mahoma --- lo bon mestre deya-li: —*O* Mahoma! *E* torna't cristià» (ib. I, 105.5). Aquest ús encara continua en algunes parts del Principat, a les Balears i a Alger; *DAG*. dóna de Mall. l'ex. «*Oh* Tonina!», i *AlcM*, a més, de Men., Guillerries, Collsacabra; sovint, emperò, aquesta partícula s'anteposa quan el nom es repeteix un segon cop: «*Salvador! O* Salvador!», sentit a Arbúcies; «*Maria! O* Maria!» a Vall d'Aro, «*Pare! Pare! O* Pare!» a Salitja, Girona (Serramoll, *AORBB* v, 236); n'hi ha exs. en Vayreda: «—*Avi! Oh* l'Avi! Escolteu-me, vos tinc de parlar» (*Punyalada* XXI, 321, 4.^{rt} ed., p. 249); «—*Ibo! Oh* Ibo!» (cap. xv; 4.^{rt} ed., p. 188); apareix a més a Feliu i Codina: «*Cridà: Roch! Oh* Roch!» (*La Dida*, c. 1875, p. 102). La frase *oh del bot!* o *oh de la barca!*, adreçada a una barca que s'acosta de nit, es diu encara a Mall., segons *AlcM*.³ Amb aquest valor s'usa en alguns llocs una variant *ou!* (veg. en el seu lloc alfabètic).

El llatí emprava *O* quan seguia un vocatiu, i *Oh* com a exclamació seguida de pausa, distinció que manté l'ortografia francesa i la d'algunes llengües romàniques. L'ortografia tradicional catalana, com la castellana, no l'observa, però *Dfa*. evidentment en un intent d'establir aquesta regla fa dos articles sota *O* i *Oh* respectivament amb els valors indicats, però no sense notar que *O* anteposat a un nom s'escriu també *Oh*.

¹ Busa-Nebr. (1507) duu «*o si*, per a desijar: *O. O. si. Utinam*». —² JCoromines va sentir l'exclamació *oh com que sí!* en el valor de 'i tant sí' a St. Miquel de Balansat (Eiv.), 1963; va registrar a l'arag. de St. Esteve de Mall, Roda, Llaguarres etc., la locució *o bien!*, amb la forma corresponent *o bé!* al Pont de Suert; cf. *òbe, òbe* 'ca!' anotat per JCoromines a la Vilella Baixa (Prior.), 1936, que també es dóna en aranès: *òbe!* 'i ca, el que és això no', 'sí' (emfàtic), 'tant de bo' i sembla ser *oh* i *BENE*. —³ Un exemple en MilàF, *Romlo.*, 1882: «*veu* vení un bergantí y diu: —*Oh* de la vela!» (*Princ. Mariner*, 201B, així ja en l'ed. de 1853, n.º 3).

OHM, 'unitat de resistència elèctrica', del nom de Georg S. Ohm, físic alemany del S. XIX, que va trobar una llei bàsica del corrent elèctric.

CPT.: *Ohmmetre*.

Oi, interj. amb què es demana la confirmació del que es diu o al que s'acaba de dir; de creació expressiva; veg. *HO*, n. 1, per a més detalls. Partícules ti-